

ტრიბუნა

გაზეთი „ტრიბუნა“ ღირს

თვიურად 1,000,000 მან.

ცალკე ნომერი ყველგან 40,000 მან.

რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, სასახლის ქუჩა, № 6

ტელეფონი 10-34 — ფოსტის ყუთი, № 190.

განცხადების ფასი

1 გვ. 200,000 მან. წინააღმდეგ

4 „ 150,000 „

სამაგრიანი განცხადება

1 გვ. 2,500,000 მან.

4 „ 2,000,000 „

მთავარ კომიტეტის ოფისი

№ 489 სთუთაბათი, ივნისის 7 1923 წ.

უკვლადი გაზეთი

ფასი 40,000

ალექსანდრა სიმონის ასული, გიორგი კონსტანტინეს ძე ახვლედიანი და ლუბა სიმონის ასული კახეთელიძე ღრმა მწუხარებით აწუხებენ წათესავებს და მეგობრებს მათი საყვარელი და ძვირფასი

მარუსია კახეთელიძის

უღროოდ გარდაცვლენას. გასვენება ბინიდან (სოლოლაკის ქ. № 10) ნიკოლოზის სასაფლაოზე ა.წ. 7 ივნისს დღისით 12 სათზე.

თანახმად საქართველოს

პროფეს. კავშირთა საბჭოს

დადგენილებისა 15 ივნისსათვის მოწვეულია სრულიად საქართველოს პროფესიონალურ კავშირთა

მოკრიბი (მე-3) უკრილობა

უკრილობის დღის წესრიგი:

1. საერთაშორისო მდგომარეობა
2. საქ. პროფ. კავშირ. საბჭოს პრეზიდიუმის და სარევიზ. კომისიის მუშაობის ანგარიში განვლულ დროს განმავლობაში.
3. მოხსენება ამ. კავკ. შრომის კომისარიატის რწმუნებულის განვლილ დროს მუშაობაზე და მახლობელ ამოცანებზე.
4. საორგანიზაციო.
5. სატარიფო-ეკონომიური.
6. კულტურული.
7. მოწვეულობის მდგომარეობა და მახლობელი პრესპექტივები.
8. მუშათა კოოპერატივი.
9. არჩევნები.

უკრილობაზე მომავალ დღეებამდე ევალუბათ იქონიონ თან ამომწურავი მასალები აღვილობრივ პროფესიონალურ მდგომარეობაზე.

საქ. პროფ. კავშირის საბჭოს მდივანი უკრილობის მდივანი.

ბის ფარგლებში მინიჭ. უსათუოდ სოციალისტური რესპუბლიკის მშენებლობის ბედი არ იქნება სერიოზულ დაბრკოლებას ავიღებთ.

ჩვენ ჯერ კიდევ ხუთი თვის წინეთ (იხ. გაზ. „ტრიბუნა“ № 384, 1923 წ. იანვრის 1) აღნიშნულ მიწის მუშების სოციალი დაზღვევის საქმეზე, ვამბობდით: „გლეხის მდგომარეობა ცუდა სოციალი დაზღვევის მხრით. არსებული კანონი ცხება მხოლოდ დაქირავებულ შრომელს... დაზღვევის თანხა შესდგება წარმოებიდან აღებული პროცენტებისაგან და ის უნდა მოხმარდეს ამავე წარმოებაში ჩამოღულ მუშა-მოსამსახურეებს. გლეხი ცალკე დამოუკიდებელი მეურნეა და მას თავისთავად უნდა უზრუნველყოფდეს მისივე შრომის ნაყოფი, მისი მეურნეობა. მაგრამ ეს ასე არ არის ფაქტიურად, გლეხი სარჩოს ძლივს იწევს და სრულიად არ არის უზრუნველყოფილი, ავადმყოფობის, მშობიარობის, ინვალიდობის დროს და სხ. აუცილებელია ამას მიექცეს ჯეროვანი ყურადღება და მოეწყოს გლეხთა სოციალი ურთიერთი დაზღვევა“.

როგორც ვიცით, სოციალი უზრუნველყოფის კომისარიატმა უკვე გადასდგა პრაქტიკული ნაბიჯები ამ დიადი საქმის სისრულეში მოყვანისაკენ ჩვენი ქვეყნის დაბა-სოფლებში არსდება გლეხთა საურთიერთო დახმარე კომიტეტები. სოციალი ურთიერთ დაზღვევის ორგანიზაცია და სტრუქტურა შემუშავებულია ცენტრალ ორგანიზაციის მიერ. ეს მეტად დიდ მნიშვნელობას მოკლენაა, რომელსაც უსათუოდ შეუძლია ღრმა კვალი გაავლოს მშრომელ სოფლის მუშების გაბზარულ ეკონომიურ ცხოვრებაში, ამ შემთხვევაში ჩვენი პოლიტიკური ცნობიერების გასწვრივ იშლება მთელი რიგი სა-გულსნმო შესაძლებლობის. გლეხ-კაცობაში გაი-ღვიძებ და განმტკიცდება სოლიდარული ურთი-ერთობა, საერთო ინტერესების გრძნობა. ერთ და-მზღვევ ორგანიზაციაში მოქცეული მუშა ხელები უშეშვალ შეკავშირდებიან უფრო მჭიდრო ორგა-ნიურად.

ჩვენი გლეხობის ცხოვრებაში სოციალი დაზ-ღვევის იდეა ახალი აზრია. მისი პოპულარიზაცია

შრომელთა მასის უფლებებში არც ისე მწილი საქმეა. როგორც შეიძლება საკითხის პირველ დას-მით და შედარებით ანალიზით მოგვეჩვენოს. გლეხობის მრავალი ტვივილი აწუხებს და მისი და-შოშინება უსათუოდ თვით გლეხობის ძალ-ღონის ამოქმედებასაც ჰგულისხმობს. გლეხი არაა უზრუნ-ველყოფილი არა მარტო სიბერის, ინვალიდობის, ავადმყოფობის დროს, არამედ მაშინაც კი, როდეს-საც მას თავს ატყდება მოულოდნელი უბედურება: ცეცხლისაგან ზარალი, მუშა პირუტყვის სიკვდილი, სამეურნეო იარაღების გაფუჭები და მრავალი ანა-ლოგიური შემთხვევები. გლეხს ღღეს არა აქვს სა-შუალება ზარალის დაუყოვნებლად [კოტათი მინიჭ ანაზღაურების, ხელის მოშორების. საურთიერთო დახმარე კომიტეტის მოწყობით გლეხკაცის ცხოვ-რებაში ახალი ერა დაიწყება. მასში თვითმოქმე-ბის, აქტივისმის მიდრეკილება დასადავრდება.

მეშურ-გლეხურ ხელისუფლებას მართებს სე-რიოზული დახმარების გაწევა ახლად ფხვ-ადგმული საქმის წარმატებით დასრულებისათვის. მარტო საერთო რესურსებით, საკუთარი „ფინანსებით“ მიწის მუშა რეს შესდგება სოციალი დაზღვევის სა-ლოაროს გაძლიერებას. მთავრობამ საგულსნმოქმედ-რპლი უნდა გაიღოს გლეხთა საურთიერთო დახმა-რების ფონდის გასაფართოებლად.

გვანსოდეს: რეგოლოციის გამარჯვების რკი-ნის საფუძვლებს მშრომელი გლეხობა სკედავს ქა-ლაქის პროლეტარიატთან ერთად. სოფლის და ქა-ლაქის მუშების ერთმანეთთან დაახლოება მათი საერთო პირობებში ჩაყენებას მოითხოვს: ის, რაც სწარმოებს ქალაქებში დაქირავებულ მუშა ხელის ეკონომიურ მდგომარეობის აუცავების სფეროში, ისეთივე სახით უნდა განვივადეს სოფლის ღარიბ დემოკრატის უზრუნველყოფის დარგში.

ჩაქუჩი და ნამგალი მუშისა და გლეხის საერ-თო ყალიბში მოთავსების ემბლემაა. გლეხკაცობის სოციალი უზრუნველყოფის და დაზღვევის აზრი უსა-თუოდ პრაქტიკული ბუნებისაა. საქროა ენერგულ-ლი ზომების მიღება მისი ცხოვრების სინამდვილე-ში გასანაღლებლად.

ქართული თეატრი

(დასასრული)

თვალი ვადავალთ წარსული სეზონის საზეი-მო წარმოდგენების რეპერტუარის—ამ მელოდის წყაროს.

ჯერ ისევ 1920 წელს, როდესაც ქართული სახელმწიფო ღრამს ჩაეყარა საძირკველი და მეც მოწოდებულ ვიქმენ ერთ-ერთ ხელმძღვანელად, ახ-მეტებმა მაშინვე მიიტკია ჩემი ყურადღება თავისი სასცენო გემოვნებით: დასადავლად მან აირჩია „ცხვრის წყარო“ და „ბერდო ზმანია“. ფალავამ აირჩია „ოტელიო“, „უგვირვინო მეფენი“, „დარის-პანის გასაქარი“, „ირინეს ბედნიერება“, ქორემა „გუმინდელი“, „ზღვასთან“, „მაკეტი“, წუწუნა-ვამ „ალალატი“, „მხვერპლი“. რამდენადაც უკანას-კნელ სამს ვეთანხმებოდი თითქმის მთლად იმდენ-ნად ვერ გამეგო ახმეტელის ნამდვილი გულის ნა-დები; გამოვფლავარავე კიდევ მეგობრულად; მიპა-სუხა იღუმელი ღიმილით, — „აი ნახავთ“...

1920 წლის ოქტომბერი, ნოემბერი და დეკემ-ბერი ოქროს ასობით უნდა აღინიშნოს ქართული სცენის ისტორიაში: „გუმინდელი“, „დარისპანის გასაქარი“, „ირინეს ბედნიერება“, „მხვერპლი“, — ეს ისეთი წარმოდგენები იყო, რომ მოსკოველ იმ დროს აქ მყოფ მხატვრების „ალუბლის ბაღი“-ც კი დაბრდილეს.

ჯერი მიდგა „ბერდო ზმანია“-ზე. ახმეტელმა პირდაპირ ამოხოცა მსახიობები მუშაობით. საზოგადოება მოუთმენლად ელოდა მის წარმოდგენას. დირექციამ აუსრულა ახმეტელს მძიმე მოთხოვნები და გასწია არაჩვეულებრივი ხარ-ჯები. დაიღვა „ბერდო ზმანია“, — დაიღვა დიდი გემოვნებით, მშვენიერად — არაჩვეულებრივ! ხალხი ალტაცებაში მოვიდა, მაგრამ ეს ალტაცება იმ თვი-სებისა იყო, რომელიც ნელდება იქვე თეატრში ფარდის უკანასკნელ ჩამოშვების შემდეგ.

რა იყო მიზეზი? არ ვარგოდნენ მსახიობები, პიესა თუ რეჟისორი? კარგები იყვნენ მსახიობები, მშვენიერი იყო რეჟისორი, ლამაზი პიესა, მაგრამ — ეს არის მხო-ლოდ ფილოსოფიური აზროვნების ცდა პიესის სა-ხით. როგორც „ანათემა“, „დადიანის სიკოცხლე“, „ბერდო ზმანია“-ც ადამიანის კოსმიურ მწარე ბე-დის ჩივილია. სიკვდილი მხოლოდ ხედავია ადა-მიანისა და არა ტრაგედია; სიკოცხლის შეე ლან-დთან ბრძოლა შეუძლებელია. სადაც არ არის ბრძო-ლა იქ არ შეიძლება იყოს ღრამი! აქისათვისაც „ბერდო ზმანია“-ს ჩვენ უკუქმობთ მშვიდი ციმილი და არავითარ ღრმა ემოციებს არ განვიცდით. ვფი-ქრობთ, რომ ახმეტელსაც კარგად ესმის ეს და, თუ

თავისი სასცენო მოღვაწეობის პირველ ანშლავად მან გამოჰკიდა ამ ხასიათის მუშაობა, ალბად თეატ-რში მას ყველაზე მეტად აინტერესებს რეჟისორულ-ვირტუოზობა: „ბერდო ზმანია“-ს დადგმა მარ-თლა რომ მოითხოვს დიდ ვირტუოზობას! ჩვენ სა-წინააღმდეგო არა ვაქვს რა, რომ ასეთი ხასიათის წარმოდგენები გაიშაროს ხოლმე ხანდახან, მაგ-რამ ახმეტელი მთლად მისდევს ამ ხაზს. რალაც მი-ზეზების გამო მას ვერ მოუხერხდა საოცნებო „ცხვ-რის წყარო“-ს დადგმა. ეს ნააღვრევი პიესა მას ჩამოართვა მარჯანიშვილმა...

ჯერ ისევ 1920 წ. ვფიქრობდით მარჯანიშვი-ლის მოწვევას, მაგრამ დაგვარწმუნეს, რომ ის აქ არ წამოვიდა, და ჩვენც გულში ჩავიკალით ეს სურ-ვილი.

წელს მარჯანიშვილი თითონ გვეწვია და ჩვენც, რასაკვირველია, ალტაცებით დაგვხდით მას. მიიქმა-მოთქმა — რასა სდგამს, როდის, რა პიესით გვიც-ნობა?..

— „ცხვრის წყარო!“ ისეც „ცხვრის წყარო!“ გაგიფიქრე გულში: ახმეტელი ალბად მგლოვი-რეა...

„ცხვრის წყაროს“ მოჰკვა „მხის დაბნელება“ და „ლონდა“.

რა აქვთ საზოგადო ამ პიესებს? რა აერთი-ნებს ამ პიესებს მარჯანიშვილის სასცენო ინტე-რესებთან?

ქართული თეატრის შექმნა, აღორძინება გა-რეშე ქართული ღრამისა — თქვია. უმჯველად უნდა იყოს თარგმანებიც, მხოლოდ ღირსებისა და განსა-კუთრებული მნიშვნელობისა! დღეს ჩვენი თეატრი-სათვის „ცხვრის წყარო“-ს არა აქვს არავითარი განსაკუთრებული ინტერესი, მიუხედავად იმისა, რომ ის ეკუთვნის ლოპე დე ვეგას კალამს. მართა-ლია, ალბა-ალბა თქვენ წაწყდებით პირდაპირ შეე-სპირის ფურცლებს, მაგრამ, თუ შექსპირია — დეი იყოს დიდი შექსპირი, და არა პაქარა! რა განვი-ცადეთ ჩვენ წარმოდგენაზედ, რა ღრმა ემოციები ალვეცირა მან? არაფერი! თუ მივივითთებენ შინა-არსზე, ჩვენი პოლიტიკური აზროვნება იმ სინამდლე-ზეა, რომ „ცხვრის წყაროს“ მოტიტინე თოჯა-გვირგვინისადა და ოპერეტული პარდათებივით დარაზმული გლეხების „მარჯანიშვილი“ ჩვენში მხო-ლოდ ღიმილს იწევს! მაშ რა მხრით არის ეს პიესა ღირის ჩვენი განსაკუთრებული ინტერესისა?

ხომ მანხეთ, როგორ იყო დადგმული? ხომ მანხეთ, რა მასალას იძლევა ეს პიესა სარეისორო ვირტუოზობისთვის? სალიანგო სცენები, პროექტო-რები, მუსიკა, ბალეტი და სხვა და სხვა...

სალიტერატურული

ტრიბუნა

პოეზია

მხატვრობა

ქანდაკება

ესთეთიკა

კრიტიკა

ყოველ-ვირეული სურათებიანი დამატება გაზ. „ტრიბუნასი“. გამოევა მოკლე დროში. მასალები უნდა გამოიგზავნოს „ტრიბუნის“ მისამართით.

მეზობლის სოციალურ დაზღვევისათვის.

ამჟამად ჩვენს წინაშე წამოყენებულია გლეხ-ობის სოციალი დაზღვევის საკითხი. უეჭველია, მისი მიზანშეწონილად გადაჭრა მოგვცემს საფუ-ლისნმო შედეგებს მიწის მუშების ცხოვრების გა-გამჯობის საქმეში.

როგორც ვიცით, ქალაქის მუშათა წრეებში უეჭველად კარგა ხანია, რაც სოციალი დაზღვევის ამო-ცანა პრაქტიკულად გადაწყვეტილია. დაქირავებულ-თა მშრომელი, რომელიც ჩამოღულა სახელმწიფო-სა კერძო წარმოებაში, ერთბაშე უზრუნველყოფი-ლია შემთხვევითი უბედურ მოვლენებისაგან: ავად-მყოფობის, უმუშევრობის და მზგავს მდგომარეობის დროს იგი ღებულობს რეალი დახმარების ურთიერთ დაზღვევ კასალან.

დაბა-ქალაქებში, საერთოდ — სამრეწველო-სა-საბრძოლო ცენტრებში დიდს სიძნელეს არ წარმოად-გენდა მუშათა რიგებში სოციალი დაზღვევის აზ-რის შეტანა. დაქირავებულ მასსისათვის არ იქმნე-ოდა სერიოზული ხასიათის დაბრკოლებები ამ მნიშვნელოვანი საქმის მოწყობებაში. წარმოების უზრუნველყოფა შესამჩნევ ღონეზე ავიდა და დაწესე-

ბულებას აღარ უჭირს პროცენტების გაღება მუშა-მოსამსახურეთა დაზღვევისათვის.

ერთბაშე განსხვავებული სურათია სოფლად. მიწის მუშა ქალაქის მუშაზე ნაკლებ არ განიცდის სოციალი დაზღვევის საქმეობას. გლეხ-კაცობა დღეს სერიოზულ მდგომარეობაშია ჩავარდნილი. სოფლის ნაწარმოებს ბაზარი აქვს და გლეხის შრომა მინიმალადაც კი არ ფასდება ხშირად. ამი-ტომ ვადაქარბებულად არ ჩაითვლება გლეხების მდგომარეობის გაუარესების აღსუნხვა სანოვანისა და, საზოგადოდ, ფაბრიკატების სიმცირის დროს სოფლის ცხოვრებაში.

გლეხ-კაცობის სოციალი დაზღვევით უზრუნ-ველყოფს ჩვენი ქვეყნის მეურნეობის წარმატებისა-თვის აქვს განსაკუთრებული მნიშვნელობა. საქარ-თველო სასოფლო მეურნეობის სახელმწიფოა. მთე-ლი ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური წინმსვლელობის საქმე უმთავრესად სასოფლო მეურნეობის, გლეხ-კაცობის ნაწარმოებისა და შრომის ინტენსიფიკა-ციაზეა დამყარებული. თუ მიწის მუშების მდგომარ-ეობა არ იქნება გაუმჯობესებული შესაძლებლო-

აუარებელი ხალხი ესწრაფებოდა „ცხერის წყაროს“ — ეს ძალიან სასარგებლო იყო, რასაკვირველია, თეატრის სალონისთვის, მხოლოდ მე ვლადიმერ კარაულ ხელოვნებაზე, და არა სალონზე. გედევანიშვილის „სინათლე“ გვერჯერ იხსნა მსახიობები შიშნისაგან (იქაც პროექტორები, მუსიკა, ცეკვა, გველვაპები ეშმაკები), მაგრამ რა? — ჩაყლაპა მისივე მშვენიერი „მსხვერპლი“!

„ლონდაზი“ ვადაჭირთ ვერაფერს ვერ ვიტყვი, რადგანაც არა მიაქვს არც წყალობა, არც სკენაზე ნანახი; გამოვიდა მხოლოდ, რომ იქაც სულ სალიანგო სცენები და სხვა საინტერესო მასალა რეჟისორისთვის.

ერთ რეჟისორში „მზის დაბნელების“ შესახებ ამოვიკითხე ალტერნატიული სტრუქტურები: სამ სართულიანი სახლები, ძველი ტფილისის შუა ბაზარს ერთი ხელსახოციც არ აკლდა! სადამდის მივსულვართ, ვერაფერი გვითქვამს დადგმისა და მოწყობის გამოეშე!

მაინცა და მაინც არა ვართ წინააღმდეგნი „მზის დაბნელების“ დადგმისა სხვათა შორის, მაგრამ როდესაც ძლიერ ხელში ჩაეიგდეთ სახელოვანი რეჟისორი, რომლისგანაც ჩვენ ამდენს მოველოთ, დღეს — აი ამ პირობებში არ უნდა იფლანგებოდეს

ასეთი უნარიანობა ასეთი ნაკლები გამოსავლიანობით. ვინ უხელოვანებებს ქართულ თეატრს? ვინ არის მისი ტონის მიმცემი? ვერ ვხედავთ მას! მხოლოდ და მხოლოდ რეჟისორის ხელი!..

ასეთი გულმოდგინე და შემკული წარმოდგენების მართვა მაღლობის ირისაა, მაგრამ ესეთი ცალმხრივი რეჟისორული ინტერესის გამეფება სცენაზე საბიზანოა: ხალხი ეწვევა თვალისა და ყურის სიამეს, კმაყოფილება იადი ფასის ინტერესით, ისპობა თეატრალობა ამ სიტყვის საუკეთესო მნიშვნელობით. ასეთი თეატრალობა — კი ჩვენა გვეყენდა ამ 30—50 წლის წინად. აბაშიძის, მესხიშვილის, გაბუნისა, საფაროვ-აბაშიძის და მათა მით თეატრის არც პროექტორები ჰქონდა, არც განსაცვიფრებელი დეკორაციები, არც დიდი რეჟისორის ხელი, მაგრამ ჩვენ იქიდან გამოვიდოდით ამ გიჟური ხარხარით, ან ღრმად აღვლევდებოდით და თვალკრემლიანნი!

ჩვენ იმას არ მოვიტხოვთ, რომ ძველი ნაკლი ნაკლად დარჩეს, მაგრამ დავვიბრუნეთ უმთავრესი — ღრმა განცდა.

კიდევ ბევრი რამაა აღსანიშნავი, მაგრამ ამხელ როდისმე შემიღებ...

ნ. შიუკაშვილი.

ჩხელი-დაბნელება

რუსის ოლქში.

რუსის რკინისგზებზე შორის დიდი მღელვარებაა. რუსის პროფკავშირების მეთაურებმა გამოაქვეყნეს მოწოდება, რომელშიც გამოცხადებულია, რომ ისინი იბრძობებიან რკინისგზებზე ნივთიერ მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის. დორტმუნდში და ბოხუმში პოლიცია აღუსალებს გაფიცვის მეთაურებს.

რეინლანდის კავშირთაშორის კომისიის ბრძანებით, სამი დღის განმავლობაში, 26-დან 29 მაისამდე მაინციდან გადასახლებული იქნა 384 საბაჟოს მოსამსახურე და რკინისგზელი. გადასახლებულ რკინისგზელებს ოჯახებში დიდიფლება 67 ბავშვი 4 წლიდან დაწყებული და 59 ბავშვი 9—10 წლისა. გადასახლებულებს ნაბრძანები აქვთ დასტოვონ ბინის ავეჯიულობა.

გერმანიაში ახალ გაფიცვების ტალღა იზრდება. ბერლინი დაიწყო მღელვარება კომუნალურ მუშებსა და რკინისგზელებს შორის ბრძოლაში მწარმოებელმა გამოცხადეს მუშებს ვაფიცვა ლინკეს, გოფმანის და არხიმედეს საექსპონერო საზოგადოების ქარხნებზე. ნაუენში მზადდება ვაფიცვა დაუსვლდორთში და კიოლნიში გრძელდება ქალაქის რკინისგზებზე და კომუნალურ მუშათა ვაფიცვები.

ბრძობა და ძლიერდება მელითონთა ვაფიცვა სამრეწველო ოლქში გაფიცვის კომიტეტმა რეინ-შეილში გაიანწილა ვაფიცულ მუშებს შორის რუსეთის პური. რუსის სამთო მრეწველობის მუშებმა გადასწყვიტეს ხელ-ახლა მოითხოვონ შრომის ხელფასის გადიდება, ვინაიდან ძველი მომართება მათ სკამარისათ არ მიაჩნიათ. მათ მხარს უჭერენ პროფკავშირები.

ჰამბურგის ნავთსადგურის მუშებმა კომუნისტ გეკარტის მოხსენების შემდეგ გამოიტანეს დადგენილება, რომელშიც მისვლამებთან ტრანსპორტის მომუშავეთა პროფკავშირების საერთაშორისო ვაფიცვების მთლიან ფრონტს და კიციხვე იმ მეთაურების მოქმედებას, რომლებიც ცდილობენ მთლიან ფრონტის ჩაშლას.

პოლონეთის ახალი მთავრობა.

უმაღლეს საარჩევნო კომისიამ საბოლოოდ გამოიმუშავა ახალი სეიმის შემადგენლობა: დემოკრატიული კავშირის წარმომადგენელია — 10, სახალხო (ნაროდნიკების) — 16, სოციალ-დემოკრატების — 8, ებრაელების — 7, პოლონელების — 4, რუსების — 1, გერმანელების — 2. სეიმი შეიკრება 5 ივნისს.

ახალ მთავარ მინისტრმა ვიტოსმა სეიმში წაიკითხა განცხადება, რომელშიც აღნიშნა რომ პო-

ლონეთისთვის საჭიროა რუმინეთთან, ჩეხი სლოვაკისთან და სამხრეთ სლავისთან კავშირის განმტკიცება. გერმანიასთან პოლონეთს სურს დაიცავს მშვიდობიანი, მეგობრული განწყობილება, მაგრამ ის ამავე დროს არაფერს არ დასთმობს ვერსალის ხელშეკრულებიდან. რუსეთის მიმართ პოლონეთი რჩება ისევ ევროპისთვის „კომუნისმისაგან დამცველ სიმბოლო“. პოლონეთს სურს განახორციელოს რიგის ხელშეკრულება, რასაც ვითომც საბჭოთა რუსეთი უშლის ხელს. პოლონეთი მიიღებს ყოველგვარ ზომებს, რათა იძულოს დანციგი ყველა ვალდებულების შესრულებზე და მოითხოვს ვახს ბალტიის ზღვისკენ.

ვიტოსს ნიღბა გამოუცხადა 226 კაცმა 171 ხმის წინააღმდეგ. მოწინააღმდეგეთა რიცხვი იყვნენ ეროვნული უმცირესობანიც.

ახალი ახალი

იუზა ზარდალიშვილის გახამართლება. ივნისის 4-ს 1923 აღმოსავლეთ ტრიბუნალში გაიჩინა საქმე თეატრების ყოველი კომისიის იუზა ზარდალიშვილისა. მოწვევების ჩვენებით და იმ საბუთებით, რომელიც წარმოადგინა ზარდალიშვილმა აღმოჩნდა, რომ ზარდალიშვილი სულ უმიზნოთ ყოფილა პასუხისგებაში მიცემული და მის შესახებ წამოყენებული ბრალდებანი თავითბოლომდე ყოფილა ცილისწამება. ბრალმდებელმა ჯარი განაცხადა ბრალდებებზე და სასამართლომ ზარდალიშვილი გაამართლა.

შაბათს, საღამოს ხუთ საათზე, სახელმწიფო უნივერსიტეტის მთავარ შენობაში, მე-15-ე აუდიტორიაში, დანიშნულია კრება ქართველ ექიმთა და ბუნების მეტყველთა საზოგადოების ბუნების-მეტყველურ სექციის კრება: განსახილველი საკნებია:

1. მოხსენება ივ ჩხვიშვილის: „საზოგადოებრივი შენიშვნები კავკასიის ფაუნის შესახებ“.
2. საორგანიზაციო საკითხები.
3. საქართველოში ცხოველთა იშვიათ წარმომადგენლების დაცვის საკითხი.
4. ახალ წევრთა მიღება.
5. მიმდინარე საკითხი.

წევრად ჩაწერა შეუძლიანთ ყველა ბუნების მასწავლებელი, ორი წევრის რეკომენდაციით.

ენფიანჯიანის საქმე — აღმოსავლეთ საქართველოს რევტრიბუნალმა დაამთავრა ცნობილი საქმე ინჟინერ ენფიანჯიანისა, რომელსაც ბრალდებოდა მცირე წლოვანების სისტემატიური გახარწვა, რევტრიბუნალმა დაანაშავეთ იცნო ენფიანჯიანცი და მიუსაჯა ხუთი წლით სატუსალოში ჯდომი სრული იზოლაციით. ენფიანჯიანისც ეკავა განაილუების კომისარიატში საპასუხისმგებლო ადგილი.

მარკს-ენგელსის პოლიტიკა პროვინულ საკითხში

(საპასუხოდ)

მ. მარკს-ენგელსი პროვინიათა შესახებ.

რამდენად მოსაბოძა ექსპლოატაცია ერთი პროვინციისა მეორეს მიერ, იმდენადვე მოსაბოძა ექსპლოატაცია ერთი ნაციისა მეორე ნაციის მიერ.

კლასთა წინააღმდეგობის დამოხაზთან ერთად ღრმად დაეძახება ერთა მტრული განწყობილება ერთმანეთისადმი.

მ. მარკსი და ფ. ენგელსი 1848 წ. („კომუნისტური მანფესტო“ გვ. 76). ვერობის ხალხთა საერთაშორისო მჭიდრო თანამშრომლობა, შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როდესაც ყოველი ამ ერთგვანი თავის სახლის სრული ბატონ-პატრონი იქნება.

ფ. ენგელსი 1892 წ. (პოლონური გამოცემის წინასიტყვაობა. გვ. 55). ჩვენ წინა წერილებში დავინახეთ, თუ ჩემთან კამათის დროს და ჩემ მიერ წამოყენებულ დებულებების განხილვებში როგორი ყალბი გზა აირჩია აშხ. ამალობელმა და როგორ გვერდი აუარა პირდაპირ პასუხი ვაეცა ჩემ მიერ დაყენებულ კითხვებზე.

ეს გარემოება სრულბით არ ნიშნავს იმას, რომ საერთოდ ერის საკითხი და ეროვნული საკითხი არ იქნება შეწონილი მარკსიზმის მთელს სისტემასთან და არ იქნეს გამოკვეთილი, თუ რა ადგილი უჭირავს ამ კითხვებს მარკსის მთელს მსოფლმხედველობაში. საკითხის ასე დაყენება არ შეადგენდა ჩემი წერილის მიზანს. აშხ. ამალობელს სიმძიმის ცენტრი ამ სფეროში ვადმოაქვს. ვნახით რა სიტუა მან ამ-მხრივაც.

როდესაც საკითხს ამ გვარად ვაყენებთ, ჩვენს წინ წამოიჭრება საკითხი იმის შესახებ, თუ როგორ უწყსება მარკსი ეროვნებას, მიაჩნია მას ეროვნება როგორც გარდასავალი ისტორიული კატეგორია, რომელიც განწირული არის ისტორიის მიერ სასიკვდილოდ და რომელიც ადგილი დაუთმობს თავისი მოსაბოძის უმაღლეს საფეხურს ერთფეროვან ცხოვრობას, რომელსაც არ ეციოდინება ნაციონალური კულტურა და ეროვნული ინდივიდუალობა. ამ კითხვის ამა თუ იმ სახით გადაწყვეტა შემდეგ საშუალებას მოგვცემს გამოვარკვიოთ უფრო სისწორით, თუ მარკსიში საერთოდ როგორ როლს ანიჭებს მთელს თავის რევოლუციონურ სისტემაში, ეროვნულ საკითხსა და ეროვნულ ფაქტორს; უკეთ, პრაქტიკულად როგორ უკავშირებს ერების

ამა თუ იმ სახით განვითარებას თავის რევოლუციონურ პოლიტიკასა და კლასთა ბრძოლის პრინციპს; როგორ პროპორციაში არიან ურთიერთისადმი კლასთა ბრძოლის პრინციპი და ეროვნული საკითხი.

მარკს-ენგელსის შეხედულება ეროვნებაზე შესაძლებელია გამარკვეული იქნეს ორი გზით: 1) ჩვენ შეგვიძლია თვით მათი ნაწერებიდან მოვიყვანოთ გარკვეული თეზისები, გარკვეული ადგილები, სადაც ისინი ნათლად და სწორად აღნიშნავენ თავიანთი შეხედულებების ეროვნებათა წარსულს, აწმყოსა და მომავლის შესახებ. უნდა ვსთქვათ, რომ მარკს-ენგელს ამ მხრივ ძლიერ ცოტა აქვთ ნაწერი და მათ თავიანთი ისტორიული მეთოდი არ გამოუქვეყნებიათ. ერების წარმოშობის განვითარებისა და მომავლის გამოსარკვევად. 2) ასეთს შემთხვევაში მკვლევარი თვით იყენებს მარკს-ენგელსის მიერ შემუშავებულ კვლევის მეთოდს ეროვნებათა შესახებ და გვაძლევს იმ დასკვნებს, რომელიც ლოლიკურად შესაძლებელია მიღებულ იქნეს ამ მეთოდის ნიშნებით. ამ გზითაც იძლევიან მარკსისტულს გაგებას ეროვნების შესახებ. ეს უკანსენელი გზა მიტად სახედავთა და ერთგვარი სიბნელით მოცულია. როგორც სმართლიანად აღნიშნავს აშხ. ამალობელი, „ზოგიერთი ისტორიკოსი ნშირად ისტორიის ისეთ რასმეს ათქმევენებს, რაც ისტორიის არასოდეს არ უთქვამს“. ასევე შეიძლება მარკსის ისტორიის მეთოდით ისეთი დასკვნა გამოიტანოს, რაც მარკს შეიძლება არასოდეს არ ეუთქვა. ამიტომ საკითხის სიფხიზლითა და თავდაპირვითი ესუპირობა მოპყრობა.

ჩემს ოპონენტს სურს გამოარკვიოს, თუ როგორ ადგილი უჭირავს ნაციონალურ მომენტს მარკს-ენგელსის მთელს დოქტრინაში. სურვილი სიმპატიურიცაა, მაგრამ იგი არავითარ გარკვეულ დასკვნას ამის შესახებ არ გვაძლევს. აშხ. ამალობელი კითხვებს აყენებს და ავიწყდება, რომ კითხვის დაყენების თან უნდა მისდევდეს გარკვეული პასუხიც. როგორ უყურებს მარკსი ეროვნებას, მიაჩნია იგი თუ არა გარდასავალი ისტორიული კატეგორია? ამ კითხვებზე თქვენ ვერ იპოვებთ ვერაფერს! ამ კითხვებზე თქვენ ვერ იპოვებთ ვერაფერს! ამ კითხვებზე თქვენ ვერ იპოვებთ ვერაფერს! ამ კითხვებზე თქვენ ვერ იპოვებთ ვერაფერს!

ჩემი ოპონენტი ერთ ადგილს სწერს: „თუ ვინმე კონტრბანდათ შეაპარებს მარკსის (მხოლოდ) მხედველობაში ნაციონალურ საკითხს, როგორც დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ფაქტორს, მაშინ მარკსის მთელი სისტემა დაირღვევა. თუ კლასო-

ბრივი მომენტის გვერდით თქვენ ეროვნულ მომენტსაც წამოაყენებთ მარკსის სოციალოგიაში, ამით თქვენ მოხადენთ მის ფილოსოფიუკაციას“. (კურსი იქნება), უწინარეს ყოვლისა მე მინდა კატეგორიულად განვაცხადო შემდეგ: ჩემი წერილის საგანს არ შეადგენდა და არც მიუთქვამს, რომ მარკსის მსოფლმხედველობაში ნაციონალური საკითხი დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ფაქტორს წარმოადგენს, რომ კლასობრივი მომენტის გვერდით ეროვნული მომენტიც სდგავს მეთქი. ასეთი რამეს ჩემს წერილში ვერაფერს ვერ ნახავს, ასე რომ შესაძლებელი ყოფილა არა მარტო მარკსის ფალსიფიკაციის მოხდენა, არამედ სხეებისაც. აშხ. ამალობელი იმდენად გატაცებული არის პოლემიკის ენითა და ავტაიტებულ აზრის დამტკიცების სურვილით, რომ თავის მიერ შეთხზულ დებულებებს სხეებს თავის მოწინააღმდეგეს თანზე და შემდეგ დიდი პათოსით „არღვევს“.

მაგრამ თავი დავანებოთ იმას, თუ რას ვამბობდი მე, რა სიტუა ამალობელმა თავისი არგუმენტაციებით? მოგვცა რამიმ გარკვეული ფორმულა, გვითხრა რამიმ იმის შესახებ, თუ როგორი ადგილი უჭირავს ეროვნულ მომენტს მარკსიზმის სისტემაში? არა, ამის შესახებ მას გარკვევით არაფერი არ უთქვამს, იგი გვეუბნება იმის შესახებ, თუ რა ადგილი არ უჭირავს. ეროვნულ მომენტს მარკსის სისტემაში, მაგრამ ხომ შესაძლებელია მარკსის მსოფლმხედველობაში ნაციონალურ საკითხს, თუ დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ფაქტორის ადგილი არ უჭირავს. იგი დამოკიდებული, პოლიტიკური ფაქტორი იყოს, თუ კლასობრივი მომენტის გვერდით არ შეიძლება წამოყენებული იქნეს ნაციონალური მომენტიც, უკანასკნელი პირობის დაქვემდებარებული იყოს? რასაკვირველია, შესაძლებელია. და ეს სწორად ასე არის. შეიძლება ასეთი ანალოგია მივიყვანოთ, მარკსი სცნობს პიროვნებას. მაგრამ მას მეტად მცირე ადგილს უთმობს თავის მსოფლმხედველობაში, მარკსი სცნობს ეროვნებას მაგრამ არ ანიჭებს მას დამოუკიდებელ პოლიტიკურ ფაქტორის როლს, არ აყენებს მას კლასობრივი მომენტის გვერდით. ეს ანალოგია კოჭოლს იმედნად, რამდენადც განსხვავება არსებობს პიროვნებისა და ეროვნებას შორის, მაგრამ იგი მაინც იძლევა გარკვეულ წარმოდგენას.

როდესაც მარკსიზმის მთელს სისტემაზე გვიხილება რამაზაკი, ჩვენ არ უნდა გვაიწყნებოდეს ორი რამ: მარკსი, როგორც ფილოსოფოსი და სოციალოგი. — მარკსი, როგორც რევოლუციონერი და სოციალისტი. პირველ შემთხვევაში მარკსი გვაძლევს ისტორიული ცხოვრების განვითარების კანონებს, საზოგადოების წარმოშობისა და განვითარების მთავარ ფაქტორებს იძლევა. „მარკსმა საზოგადოებრივი-ეკონომიურ ფორმაციათა წარმოშობისა,

ახალი ლოზანი. ბერლინის ვახუშტის თარგმანებითა და წიგნებითა და ლოზანიდან, რომ სახელოვანი რეჟისორები და მტკიცებული იქნებიან... უფროა... 1-ისი... მოულოდნელად არ აღმოჩნდა რამიმ ახალი დაბრკოლება. ხელშეკრულების დამტკიცებისათვის ლოზანაში მოვლიან კერზონს, მუსკოლდის და პუანკარეს. ბრიტანეთის წარმომადგენლებმა კერძო მოლაპარაკების დროს განუცხადეს ოსმალეთის წარმომადგენლებს, რომ დიდი ბრიტანეთი დასცდის სტამბულს, როგორც კი მოაწერს ხელს საზოგადოებრივი-ეკონომიურ მომენტის და ერთ-ერთი მოკავშირე სახელმწიფო.

საზღვრის წინააღმდეგ საბრძოლველად ჯანმრთელობის კომისარიატი ღებულობს ყოველნაირ ზომებს. განზრახულია შემოღებულ იქნას უფრო აცია. მკვლავრებულს დაყინებით მოუწოდებენ დაიცვან სისუფთავე, ერთდონ უმწიფარ და მოუხარშავ ხილის ქიმას, დაძველებულ სურსათ-სანოვავის ყიდვას, აუღელარ წყლის სმას ხშირ-ხშირათ იაოონ აბანოში, იცვალონ საცვალი და სხვა.

უშუშეგარნი. უშუშეგართა რიცხვი ყოველდღიურათ მატულობს. შრომის ბირჟაში წარსულდღეს გამოცხადდა 760-მდე უშუშეგარი. თლონდ შოთხიცილება კი იყო 33. ვაიგზანა 39. მოთხოვნილება არის მეტი წილი მამაკაცებზე.

შაქარი. ვინაიდან ტფილისში შემოვიდა რუსეთიდან დიდი პარტია შაქრისა, შაქრის ფასს ცოტა დაიწია. ადგილობრივ კოოპერატივებში გირანქა შაქრის ფხენილი ღირს 330 ათასი მანეთი, ტფილისში კვლავ მოვლიან დიდ ძალის შაქრას რუსეთიდან.

სახლების დაფორტი. ქალაქის აღმას კომის დადგენილებით ქალაქ ტფილისის ყველა სახლის პატრონი მოვალეა მოკლე ხანში შეიძინონ სახლების ახალი დაფორტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში ხანგრძლივი დაპატიმრება ანუ ჯარიმა იქნა როს უფრით. დაფორტებს აძლევენ მისამართის მაგილის შენობაში, სადაც აუარებელი ხალხი აწყდებოდა ყოველდღიურათ.

ამბალური ღირა. ოსმალურ ქალაქის ღირაზე ფასების აწევა შეწერდა, შედარებით მათობის მირგაზე უცხო ვალიუტას მეტი ფასი აქვს ვიდრე ტფილისისა.

მალარია. ტფილისში საშინლად გახშირდა მალარიათ ავედ გახდომა, არის სიკვდილი შემთხვევაც. მეტი წილი ავადმყ. პროც. მუშა-მშენასმსახურებია. ქალ. ამბულატორიას აუარებელი ვა დამკოვები აწყდებიან.

განვითარებისა და დაცემის პროცესის ყოველმხრივი შესწავლის გზა გვაჩვენა (ნ. ლენინი). აქ მარსია ისტორიის მატერიალისტური ახსნა, აქ არის მარკსის ისტორიული მეთოდი. იგი „ყოველ-გვარ იდეათა ტენდენციათა ფესვებს მატერიალურ საწარმოო ძალთა მდგომარეობაში ეძებდა“ (ლენინი). უკეთ, საზოგადოებრივი-ისტორიულ ცხოვრების მთავარ მამოძრავებელ ძალად მატერიალურ-ეკონომიურ ფაქტორებს სახავდა. ვინც მოისურვებს ამ ფაქტორების გვერდით სხვა ფაქტორებიც შეიტანოს, იგი მართლაც დაარბევს მარკსის ამ სისტემას და გაზრავს მის მიერ შემუშავებულს „განვითარების კანონს“ და ისტორიულ მეთოდს. მაგრამ ეს მეთოდი შეგიძლიათ გამოიყენოთ ყოველგვარ საზოგადოებრივ ფორმაციათა და სოციალურ ორგანიზმების წარმოშობა-შესწავლისათვის.

მეორე შემთხვევაში ჩვენ საქმე გვაქვს მარკსის რევოლუციონურ სტრატეგიასთან, მის ბრძოლს მეთოდებთან. ამ მეთოდს გარკვეულ წინაარსსა და ტონს აძლევს კლასთა ბრძოლის პრინციპი. მარკსამ პრინციპის მიხედვით არკვევს და იმუშავებს განსახლებულ ისტორიულ პერიოდში პროლეტარიატს სადაც ვხვდებით ბრძოლის საშუალებებს. კლასობრიობის გზით სოციალიზმისკენ — აი, ალფა დომევა მარკსის რევოლუციონურ სტრატეგიასა. შემთხვევაში მარკსი ყოველგვარ შემთხვევას, ყოველგვარ ფაქტორს, ყოველგვარ მოვლენას აყენებს რომ გააღრმავოს პროლეტარიატის და მურყავს შორის წინააღმდეგობა, და გაუადვილოს პროლეტარიატს გადამჭრელ ბრძოლაში გამარჯვება. სტრატეგიულ გეგმაში მარკს-ენგელს დიდ ადგილს უთმობდენ სხვა ფაქტორებსაც. მათ შორის ეროვნულ საკითხს, როგორც მარკს-ენგელსის პერიოდში ისე დღესაც საპატიო ადგილი ეჭირა, მაგრამ მაინც დაქვემდებარებული იყო კლასთა ბრძოლის პრინციპთან.

ახლ დაუბრუნდეთ მარკსის ისტორიულ მეთოდს, ჩვენ ამ მხარეს მხოლოდ ვაყვიოთ შეგებებითა, რადგან ჩვენმა ოპონენტმა თითქმის გარაფერს სიტუა ამის შესახებ და ამიტომ ვერც ავარკვეულ დასკვნა მოგვცა. შეიძლება ისტორიული მეთოდი ეროვნების უარყოფანდ, ერის გაქრობამდე მივდეთ? მე ვფიქრობ ასეთი დასკვნის გამოტანა უნაებელი იქნება.

მართალია მარკსის ისტორიული მატერიალიზმი და მეთოდი ვერ გვაძლევს სრულს სურათს ისტორიული ცხოვრების განვითარების შესახებ, იმ ამ მხრივ ვიწრო და შემოზღუდულია. მიუხედავად ამისა, აქედან სრულბით არ გამოინდინარობს რომ ამ მეთოდით შეიძლებაოდეს ეროვნების უარყოფანდ მისვლა. მარკსი ისტორიული ცხოვრების ცვალებადებას ეკონომიურ მომენტს უდებს სარგებლად. ამ ეკონომიკის შეცვლასთან ერთად იცვლ

გ ა რ ე ბ ი ა ზ ი

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

ს ა რ კ ა ლ ი ა ზ ი

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

1. პატარაშვილი ვასილ,
2. მეღაშვილი დავით,
3. მურმანიშვილი პეტრე,
4. ხოფერიანი გრიგოლ,
5. თავაზარაშვილი გიორგი,
6. ლასკარი გრიგოლ,
7. სირაძე აკაკი,
8. სეფერთელაძე მირიან,
9. უჯმაჯურიძე ნინო,
10. ბერიძე მამუკა,
11. რატიანი დიმიტრი,
12. ქარაიანიშვილი შალვა,
13. კაციტაძე ილიკონი.

მისი აღმომწვევი: პირველთაგანს სუფიერს სიმღერა და ვანტაჟი, მეორეთაგანს სილატაკე და სიმღერა... რა არის აქ ახალი? რა, რა? ბატონობა, თუ მონობა? მეფობა, თუ ყმობა? თუ თვითონ უმეცური ადამიანი, რომელიც დაბადებულავე სწავლის თავის განხრის დღეს და სიკვდილამდე გაურბის სიკვდილს და თავის დახვეწებულ ტვინით ურბინდება დახვეწებულ ცხოვრებას და ყოველ უსამართლოდ იბრუნებს?.. და ასეა ყველა, ძველს და ახალს ქვეყნებში: მოხუცებული და ნახევრად გახრწნილი სხეული ძველი აზრისა გემრიელ დავლთსავე იზიდავს გარეულ ფრინველებს; გაუმძაბარი სველით დაჟურებს ზვიდვან საუცხოვო ინდოეთს კლანჭებ ვალესილი ინგლისი; შავი ყორანივით ევლება სიციხისაგან დამწვარ აფრიკის ვულს გამსუნავებულ საფრანგეთს... დაბერებული, კრიავიანი ვერობა, ძველ მემძიმსავით აგროვებს ოქროს და სიმძუნით დაჟურებული, ამაოდ სცილობს უთვალავ ოქროს ჩხრალით ჩაწყვიტოს მლაგრი ხმა გამოვლივებულ კაცობრიობის სინდისს და სამართლისა... ახალგაზრდა, ჯან-ღონით სახეც რუსეთი, როგორც ვადავრებული ვეფხვი გიგანტურ გველის რკალებში მომწყვდელი, იბრძვის გაშვებებით და საკუთარ კბილებით და კლანჭებით სცილობს გავლოჯოს მძიმე და მაგარი ჯავში საშინელ მემკვიდრეობისა, თვითმპყრობელობის ხედივით გამოკეტილი და ხალხის უმეცრებით და სიხრელით ამავე რბეულში: თრთის და ირყევა მისი სხეული ათაშენით და ალკოგოლით მოწამული! დღეს და გადმიდის მისი სისხლი, ბრძოლის ტეცხლში აღზნებული და გაშვებული...

მუდამ მშვიდებით და ნორჩი საქართველო, როგორც საუცხოვო მთისსაფარი, ლამაზი, სიყვარულისაგან განათლებულ სახით, სისხლის ფერ ვარდების თაივლით ხელში, გზას უმშვენებს კაცობრიობას და უმღერის დიდებას გმირებს და უწოდებს მათ საბრძოლველად და საგმიროდ, ვინაიდან სიკოცხლე არის ბრძოლა და მიზანი მისი „საქმენისის სისტემის გაგებით ერი ისტორიულ კატეგორიად, რომელიც მოკვდება და მის ნაწარგებებზე ახალი ერთსახოვანი კაცობრიობა წარმოიშობა? ამ უკანასკნელ ორ არსული წლების განმავლობაში ეროვნულ საკითხზე, ერის პრობლემაზე მეტად დაინტერესდა მარქსისტული სკოლა და ამ მხრივ მეტად შინაარსიანი შრომებისა გამოქვეყნებული მათ მიერ. კ. კაუტსკი, ბ. ბაუერი, შ. ბრეჟი, პილფერდინგი, ლენინი, ლიუქსენბურგი და სხვა. ამ საკითხს არაკვლედი და იხილადენ სხ. ბ. ს. მიღვამითა და სხვა და სხვა სახომით. მაგრამ ყველა მათგანს ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი და საგარდებულო იყო მარქსიზმში ის მეთოდი ისტორიულ ცხოვრების გამოკვლევისა, რომელიც მარქსის ისტორიულ მატერიალიზმის სისტემიდან გადმოღობინებულია. ამ მეთოდით გამოიკვლია კაუტსკიმ ეროვნებათა წარმოშობის საკითხი და მათი მომავლის შესახებ სულ სხვა ვგარი დასკვნები მოგვცა, ვიდრე ამას აწერენ ისტორიულ მატერიალიზმის მისი მოწინააღმდეგეები. ბ. ბაუერი თავის თეორიულად მეტად დიდ მნიშვნელოვან წიგნში „Исторический вопрос о социализме“ სწერს: „ახსნა ნაციის წარმოშობის საერთოდ და თითოეული განსახლებული ნაციისა კერძოდ, როგორც ერთი რუსულტატავანი ადამიანის ბრძოლისა ბუნებასთან—ეს დიდი ამოცანა, რომლის გადაჭრა შესაძლებელი შეიქმნა კარლის მარქსის ისტორიული მეთოდის წყალობით“ (124—5). როგორ დასკვნებამდე მიდის ამ მეთოდით შეიარაღებული ბაუერი? როგორც ვიცით მან შეიმუშავა ნაციონალური აპერტეპტის თეორია, მოგვცა დასკვნა, რომლის მიხედვითაც ნაციონალიზმი, ეროვნება სრულდებითაც არ ისპობა, არამედ უფრო მტკიცდება. ბაუერი მატერიალისტური საზომით იხილავს ნაციისა და ნაციონალური ხასიათის წარმოშობის საკითხს, იგი ამბობს: „განსახლებული საზოგადოებრივი წყობილება ქმნის ნაციის განსახლებულ ფსიქოლოგიურ წყობას: ნაციონალური ხასიათი კაცობრივად ნაციისა არსებითად განსხვავდება რომელიმე ფეოდალური ნაციის ხასიათისაგან... (იქვე, 162). ცხადია აქედან შეიძლება დავსკვნა, რომ სოციალისტური ნაციის ხასიათი არსებითად განსხვავებული იქნება ობიექტურ პირობების გამო, იმ ხასიათისაგან, რომელსაც ესა თუ ის ერი იმუშავებს ფეოდალურსა და კაპიტალისტურს პერიოდებში. აქ ლამაზია არა ნაციების შეცვლაზე, მის ახალ ფორმაში გადასვლაზე, არამედ ნაციის ხასიათის ცვალებადობაზე, რომელიც ხდება ობიექტურ გარემოებათა ძალდატანებით. ბაუერი განაგრძობს... ნაციონალური თავისუფლების მოსაპოვების შესახებ. შეუძლებელია ლაბარაკი, ეს ფაქტი აიხსენება ნაციონალური აპერტეპტით: არც ერთი ნაცია არ ითვისებს (возпринимает) უცხო ნაციონალურ ელემენტებს შეუცვლელი სახით;

საგმირობა... და მუდამ „სჯობს სიკოცხლესა ნაბრახსა—სიკვდილი სახელოვანი!.. მღერის, მღერის პატარა საქართველო და დიდების მღერაში ივიწყებს იგი თავის თავს თავდავიწყებული სტკება იგი ქვეყნის ალერსში. და ეს სიმღერაც არის ძველი, როგორც თვით საქართველო!

ახალი წელიწადი... ყველასთვის—ჩემთვის კი ძველი! ძველი როგორც ძველი საქართველო, ძველი როგორც ციმბირის გაუჩხვავი ტყეები... და ამ ახალ წელიწადში, ისევე როგორც ძველში, ჩვენ ვიმეორებთ იმავე ძველ ზღაპრებს სიყვარულზე, სილამაზეზე, სიკეთეზე, სიმართლეზე და ჩვენი ცხოვრებაც ირთვება ლამაზ ზღაპრებში და ივლისება ფერ-უმარჩილით, როგორც ძველი, დაიკრებული როსკიპი ახალ და ლამაზ სამოსში!

და ადამიანიც, ყოვლად უმცირესი არსება, სიმბოლოთი და სისაძაგლით სახეც, კვლავ მოიწმენდს და გაიხლებს თავის ვაშვებულ პირისახეს, გაახლისებს და აამღერებს თავის დევლებულს და გაქვავებულს გულს, ააქიკვიკებს ბუბუბულოვით თავის შხამისა ენას და ლამაზ სამოსით დაჟავრავს თავის გახრწნილს და სასიკვდილო სხეულს... იგი ერთხელ კიდევ ჩასთვლის თავის თავს განახლებულად და მკვდრით ამღვდნება... ვანაცხადებს, რომ იგი თავისუფალია, განწმედილი ყოველი ბიწიერებისაგან, ძველი შეცდომებისაგან, ძველი ცოდვებისაგან, ძველი სწულებებისაგან და თვით ძველის-ძველი სიკვდილისაგანაც კი!.. ახალი წელიწადი... დაიბ, ახალი!.. ახალი!.. ახალია მხოლოდ რიცხვი გაუთავებელ და უთვალავ წელთა სრიალში და ძველია

ს ა რ კ ა ლ ი ა ზ ი

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

ს ა რ კ ა ლ ი ა ზ ი

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

დღეს, 7 ივნისს საღ. 7 საათ. ცენტრალურ კაბინეტში (ლორის-მელიქიძის ქ.) დანიშნულია ახალი სახელმწიფო კავშირის მთავარი განყოფილების ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო უწყებების პასუხისმგებელი მდივანი

პარასკევს, მაისის 8, საღ. 7-საათზე დანიშნულია ტელისის საქალაქო კომიტეტის და ყველა კომუნისტური ორგანიზაციის ხელმძღვანელების დასწრება საგარეო კონფერენციის საკითხზე.

გის სახელმწიფო ბანკის მიერ გამოთვლილი ანკეტაში გამოარკვევა, რომ ახლა ისევე სრული სიმშვიდე დადგა; ამ ბანკის მიერ დაუყოვნებლივ იქნა მიღებული ზომები კერძო ბანკების დასახმარებლად.

ავსტრალიის ვაჭრობა. 1922 წლის სტატისტიკური ცნობებით, ავსტრალიის ვაჭრობა, ევროპის ომის მიერ გამოწვეულ არეულდარებათა შემდეგ ისევ შედის თავისი ნორმალური განვითარების ზონაში. წინა წლებთან შედარებით შემდეგი გაუმჯობესებანი არის შემჩნეული:

იმპორტი	ექსპორტი	
გირ. სტერ.	გირ. სტერ.	
1913 წ.	79.749.653	78.571.769
1920—21 წ.	163.801.826	132.158.912
1921—22 წ.	101.063.661	127.949.455

ასე რომ, ომის შემდეგი წლების ექსპორტი აღემატება იმპორტს 26 მილ. გირ. სტერლინგით.

არგენტინაში. არგენტინის რესპუბლიკაში 1922 წლის 1905 ვაჭრობის შემთხვევას ჰქონდა ადგილი. ვაჭრების საერთო ჯამი 125.788.711 ქალაქის პენოს შეადგენდა (წინააღმდეგ 1921 წლის — 165.160.994 და 1920 წლის 65.001.958); ამ ვაჭრობის ბოლოსათვის დაფარული იქნა 32 პროცენტი. გადახდის შეწყვეტის შემთხვევაში მარტსა, აპრილსა და მაისის თვეებში იყო; ივლისიდან მდგომარეობა გაუმჯობესდა.

შვედეთში შტატების საგარეო ვაჭრობა და ევროპა. ამერიკის ვაჭრობის დეპარტამენტის სტატისტიკურმა განყოფილებამ გამოაქვეყნა ცნობები შვედეთში შტატების საგარეო ვაჭრობის შესახებ 1921—1922 წლებში. ეს ცნობები მეტად საყურადღებოა, რადგან დაკავშირებული არიან ახალი საბაჟო ტარიფის შემოღების შედეგებთან. 1922 წლის ნოემბერში შემოტანა, რომელიც 292 მილ. დოლ. გამოისახა, 1921 წლის ნოემბრის შემოტანასთან (211 მილ. დოლ.) შედარებით შვედეთში შტატების მყიდველობითი უნარის ზრდის მაჩვენებელია; ამასთან ერთად ეს იმის მაჩვენებელია, რომ ახალ ტარიფს არავითარი გავლენა არ მოუტანია შემოტანილი საქონლების რაოდენობაზე. სამაგიეროდ ახალი ტარიფის დადებითი მხარეები რელიეფურათ სჩანან ამ ანგარიშში. ასე მაგალითად, ნელი მასალების შემოტანის 1921 წლის ნოემბერში კი—110 მილ. დოლ. ერთი სიტყვით, ახალ ტარიფმა გავლენა იქონია შვედეთში შტატების ინდუსტრიულ განვითარებაზე. მეტად საინტერესოა აგრეთვე ციფ-

რები ევროპის პროცენტული მონაწილეობისა შვედეთში შტატების საერთო შეტანაში. ეს მონაწილეობა იკლებდა 1913 წლ. 1918 წლამდე, ხოლო 1919 წლიდან ყოველ თვეში იზრდება; ხოლო საქონლის ექსპორტი კი ამერიკიდან ევროპაში პირიქით, განუწყვეტლივ იკლებს. ეს, ერთი მხრით უნდა მიეწიროს ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპის საერთო გაერთიანებას, მეორე მხრით, — მთელ რიგ ნეიტრალურ ქვეყნების ინდუსტრიალიზაციას მსოფლიო ომის პერიოდში.

ეს გარემოება დასტურდება გატანის და შემოტანის შემდეგი ციფრებით:

ევროპის განაწილება	შვედეთი.	შტ. განაწილება	შვედეთი.
შვედეთი.	შტ. შეტანაში	შვედეთი.	შტ. შეტანაში
1913 წ.	50 პროც.	60 პროც.	
1915 წ.	36	71	
1916 წ.	28	69	
1917 წ.	25	69	
1918 წ.	14	—	
1919 წ.	19	65,5	
1920 წ.	25	54	
1921 წ.	50	53	
ანგ.-ენგენ. 1922 წ.	31,7	54	
ნოემბერი 1922 წ.	32,4	56,5	

1921 წლის ნოემბერში გატანილი საქონლების ღირებულების შედარებით 1922 წლის ნოემბერთან, ჩვენ შემიძღვრება ვამჩნევთ გატანისას: გერმანიიდან—დან 10 მილ. დოლ., ინგლისიდან—22-დან 64 მილ. დოლ.; ნიდერლანდებიდან—5-დან 5 ნახ. მილ. დოლ.; ბელგიიდან—2-დან 5 მილ. დოლ.; ჩეხოსლოვაკიიდან—1 და ერთი მეოთხე. მილ. დოლ.; საბერძნეთიდან—1-დან 2 მილ. დოლ.ამდე და სხვ.

აბრეშუმი. ფრანკფურტერ ციფრების ცნობით მილანიდან მომავალი აბრეშუმის პარკის მოსავლის ნახევარი უკვე გაყიდულია. ფასები ახალ საქონელზე მეტად აწეული არის. 1 კილოგრამმა ახალ პარკზე 35 ლირას მოითხოვენ. ამერიკა ჯერ-ჯერობით არ გამოდის მილანის ბაზარზე; სამაგიეროდ აზიის ბაზრებზე განუწყვეტლივ გრძელდება ამერიკული შესყიდვა.

ხე-ტყის გატანა. რუმინეთის ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტრომ გამოხატა ახალი წესები, რომლითაც კალის ხის გატანა საესპეთი აკრძალული არის, ხოლო ზოგიერთ სხვა ხეების გატანა შესაძლებელია სამინისტროს საგანგებო ნებართვებით.

ყვებიდან ნათელი ხდება, — თუ როგორ შიშითა და სიფრთხილით უყურებდნენ მაშინდელი რევოლუციონერები ევროპის ომს და როგორის საშუალებით ცდილობდნენ ისინი თვალში აეხილათ მუშათა კლასისათვის. ასეთს პირობებში მუშებისათვის იმის მტკიცება; რომ მათ აქვთ დღეს სამშობლო და სამშობლოს დაცვა უნდაო. აშკარად გაუგებრობას გამოიწვევდა მუშათა კლასში. ასეთს გარემოებაში ბუნებრივად შეიზარდა ის აზრი, რომ კომუნისტებს არ აქვთ სამშობლო. ტრადიციულად ეს აზრი ძველი რევოლუციონერებიდან გადმოვიდა მარქსსა და ენგელსს. ფროფესორი შ. ანდლერი შემდეგ ცნობებს ვაძლიერებ: ჯერ კიდევ ძველი ბაბუისებში აცხადებდნენ, რომ ხალხთა მასა, რომელიც იღუპებოდა სიღატაკისა და გაუნათლებლობის გამო, საზოგადოებაში ხელავე მხოლოდ მტერს და კარგავდნენ ყოველფერს თუთ სამშობლოს შენარჩუნების შესაძლებლობასაც. ცნობილი ვეიტლინგი იმეორებდა ამ აზრს 1842 წ. თავის წიგნში „Garantien der Harmonie“. „მხოლოდ მის აქვს სამშობლო, ვისაც აქვს საკუთრება. ან, ყოველ შემთხვევაში, თავისუფლება და საშუალება ყოველ მესაკუთრე. ვისაც არ გააჩნია არაფერი. მას არ აქვს სამშობლო... ამ უმად ჩვენ არ გვაქვს სამშობლო. ციხე არ არის სამშობლო; დამონებული და მოძულებული ბრბო აღამაინათ ხალხი არ არის.“ (იხ. 175).

ასეთი იყო ატმოსფერა, რომელიც მეფობდა მაშინდელ რევოლუციონერთა შორის. როგორც ვიცით მარქსენგელსმა თავისი აზრები და დებულებები მისი წინა დროისა და მაშინდელ რევოლუციონერების პროგრამიდან ისესხეს. ამ საკითხშიც მათზე დიდი გავლენა მოახდინა მარქსის შემეცნებებმა.

მაგრამ როგორ უნდა გავიგოთ მუშებს არ აქვთ სამშობლო? თუ მაშინდელ ატმოსფერასა და პირობებს გავითვალისწინებთ, ჩვენთვის ნათელი გახდება, რომ მარქს-ენგელსს მხედველობაში ჰქონდათ ბურჟუაზიული სამშობლო. ბურჟუაზიული სამშობლო არ აქვს პროლეტარიატს და მათი დაცვა ეს იქნება დაცვა ბურჟუაზიის ინტერესებისა—ი პოლიტიკური აღფა და იმეგა მარქს-ენგელსის ზემოქმედებით სტრიქონებისა. ამ სიტყვებით მათ სურდათ დემარკაციული ხაზი გამოეხატათ პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიის შორის, მათ უნდოდათ ამ ორ კლასთა შორის უსუსკროდ გაეთხარათ, რომ შეუძლებელი ყოფილიყო ერთგულ ნიდადგზე მათ შორის სოლიდარობის დამყარება. მაგრამ თუ პროლეტარიატს არ აქვს ბურჟუაზიული სამშობლო, შეუძლია თუ არა მან მოიპოვოს თავისი პროლეტარული სამშობლო? ბურჟუაზიულს სამშობლოში მარქსი ხედავდა ამავე კლასის პოლიტიკის ბატონობასა და ეკონომიურ უპირატესობას. როდესაც დაეცხობა

პროლეტარიატი

გურია. „ტრიბუნის“ № 483-ში მოთავსებული იყო წერილი შემდეგი სათაურით: „საქაროა დროზე აღიარებოდა მეტორები“. პატივცემული კორესპონდენტი ეხება მებრეშუმებთან აღმოსავლეთ საქართველოში და მის გარშემო ჩვენე პირებისაგან ატეხილი კორიკანობას. რასაკვირველია, ყველა შეგნებული და გულწრფელი მოქალაქე, რომელსაც საქმე აინტერესებს და არა ენის ქაგილის დაკმაყოფილება, დაეთანხმება პატივცემულ კორესპონდენტს, იმაში რომ საქაროა, სასტიკად დაისაჯოს მეტორები, რომლებიც შორიტი განზრახვით ავრცელებენ ცრუ ხმებს—ხალხის საქმიანობის ხელის შესაშლელათ. მაგრამ საქაროა ჩვენი მხრიდანაც არავითარი საზღბი არ მიეცეს კორიკანობის აღმოცენებას. ზოგიერთ გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლათ საქაროა მოვთხოვთ, როგორ ჩატარდა შარშანდელი „აბრეშუმის სეზონი“ გურიაში.

ვილაპარაკოთ თვით ფაქტები შარშანდელი რა თქმა უნდა გვალაპარაკებს ამ შემთხვევაში საქმის ინტერესი და ამ მუყურნობის დარგის მნიშვნელობის შეგნება.

1) ბევრ მებრეშუმებზე კომპერატივიდან გაცემული თესლი არ აღმოჩნდა საქაროდ სალი და პარკის მოსავალით სულ თუ არა, სანახევროთ ბევრმა იზარაოა.

2) ყოველ გზა გვარდინზე გაკრული განცხადებებით ეწეებოდა მებრეშუმებებს, რომ ვინც გაბედავს სახლში ამოახვიოს აბრეშუმის ძაფი და პარკს საესვებით კომპერატიულ სავაჭრობას არ მიუტანს, რვე ტრიბუნალს გადაეცემაო. და როდესაც შორეული სოფლებიდან ურემებით მოჰქონდათ პარკი, მებრეშუმებებს ხშირად უფრით ისტუმრებდნენ და პარკს არ ღებულობდნენ საწყობში ადგილის უქონლობის გამო. რა განსაცდელში ვარდებოდა პარკის მომტანი როდესაც მის ოსურგავთში ჩამოტანილი პარკი ისევ უქან უნდა გაბებრუნებოდა 20—25 ვერსით დაშორებულ სოფელში. ამის შემდეგ, რასაკვირველია, ძაფის ამოხვევის ნებაც ეძლეოდა, მაგრამ ურემზე ჯღარუნით დაუქეილი პარკი სანახევროდ უკვე გაშვებული იყო.

3) მებრეშუმების პირველია მერცხლებმა (ე. ი. ვინც პარკი პირველად მიიტანა) საჩუქრის სახით ნახევარი თუ 1 ფუთი სიმინდი მიიღეს და სამი თუ ოთხი ასეთი შემთხვევის შემდეგ შენერებული იყო სიმინდის გაქცევა, რამაც ათასი მითქმა-მითქმა გამოიწვია მებრეშუმეთა შორის.

4) როდესაც პარკის ანგარიში ფართულელობას ღებულობდნენ, იყო თუ არა ისეთი შემთ-

ხვევები, როდესაც ხაჯნობით თუ ნათესაო ზოგიერთი მებრეშუმე რაღაც განსაკუთრებულ ყურადღებით სარგებლობდა და ან ყველაზე წინ ყველაზე ბოლოს სრული თავისუფლებით და თავგემოვნების მიხედვით არჩევდა ფართულელო მაშინ როდესაც სხვებს ასეთი არჩევის უფლება ჰქონდა.

5) როდესაც ღებულებმა (სოფელია) მცემულმა მანდილოსნმა ვერაფერი ვაიყო ვამბისაგან მიცემულ ქვითარში, მიმართა იქვე მის წერა-კითხვის კარგად მცოდნე პირს და ისე ამოკითხა მიცემული ფართულელობის რაოდენობა მაგრამ როდესაც ვერც უქანსკენლმა ვერაგა ვაიყო, მიმართა კანცელარიაში მყოფ მოსამსახურე განმარტებისათვის, რახედაც უქმები პასუხი მიიღა—ამხანაგო, ჩვენ თუ ყველას განმარტება ვაძლ და ქვეითაო უქითხეთ, სხვა საქმე დაგვრჩება კეთებული“ აქ კი კომენტარები ზედმეტი იქნასეთ თუ ისე ეს შარშანდელი ამბავია ოსურგავ მომხდარი. არ ვიცი მნიშვნელოვანია თუ უნდა იყო მოყვანილი ფაქტები, მაგრამ ამ თუგინდ შეწველო ფაქტებმა კარგი კვალი დასტოვა მებრეშუმეთა სულის ფსკერში. წარსული შეცდომები კეთილად გამოიყენოთ და ნულარ გამოვიწვიო წრულს შარშანდელ შეცდომებს. ასეთია მტკსურვილი ყველა გულწრფელ და საბჭოთა უფლების თუ საქმიანობის განმტკიცების მსურ მოქალაქეთა.

ილირი III (ქ. სამტრედიის უბანი). 1917 წ. ამ უბანში გაიხსნა წიგნთ-საცავ სამკითხველო, მელმაც ადგილობრივი მშრომელი ინტელიგენც საშუალებით შეიძინა როგორც საკუთარი შენისე წიგნები და ბროშურები, რითაც დიდი გებლობა ეძლეოდა ადგილობრივ მცხოვრებთ ლიერ საზრდოს მიცემაში და გათვითცნობი ბაში.

საქართველოს გასაბჭოების დღიდან ეს კითხველო ადგილობრივ ხელის უფლებამ სრულით დახურა მთელი ინვენტარი (წიგნები, სურთები) გაიფლანგა. არჩილ ჯორჯაძის სურათი, მელმაც სამკითხველოში ეკიდა, ვილაქამ დახია. მისით ზოგიერთებს რევოლუციონერების პატიცემა...

რას უნდა მიეწეროს ასეთი საქციელი ადგილობრივ ხელისუფლებსა, თუ არა უფიცობას შინ. როდესაც საბჭოთა მთავრობა ფართო მულობას აწარმოებს განათლების ფორონტზე და სძირიან-ფესვიანდ მოსპოს უკონდინარეობა და სწენლე, ზოგიერთი ამხანაგები ხელს უშლიან საქმეს და თავის საქციელით ჩირქს ცხებენ აბულ წეს-წყობილებას. დროა სერიოზული ყურღება მიეცეს ყოველივე ამას ვისგანაც ჯერ არაყო.

საქართველო

აკაკი ფალავას საღამო. დღეს, რუსთაველის თეატრში იმართება რევისორის აკაკი ფალავას დამო საინტერესო პროგრამით: აკადემიურ და მსახიობთა მიერ ი. გრიშაშვილის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება დ. კლდიაშვილის პიესა „უბედურება“ ახალი დადგმა აკაკი ფალავას, ნეს ბედნიერება“ (პირველი მიქმედება) მისივე დადგმა, „უბედურებაში“ სალიანგო (სახალხო) ნებსაც შესრულებენ თვით დროამის მსახიობი ირინეს ბედნიერებაში“ მთავარი როლებს შეასრულებენ აკ. ვასაძე, პლ. კორიშელი, პ. შოთაძე, მ. ბორელი“ მონაწილეობენ ტასო აბაშიძე, ნიკოტირიძე, ი. გრიშაშვილი, რომელიც შესასრულ კავაპულ პეტრუს როლს და წაიკითხავს ყარღულ ლექსებს.

ქართველ მსახიობთა ყრილობა გაიხსნება სისის 11—ს ტფილისში.

წარმოდგენის მიხარტი.

გთხოვთ თქვენი გაზეთის უახლოეს ნომერი ადგილი დაუთმოთ შემდეგს: საქართველოში კითხა ხელისუფლების დამყარებამდე ვმუშაო პარტიულ მოწყაფეთა ორგანიზაციებში, აღინშნ დროიდან პარტიაში არ ყოფილივარ ეტლ მსურს კვლავ განვაახლო მუშაობა და სრულ შეგნებულათ ფერთიღები საქართველოს მემარტსოც-ფედ. პარტიას.

შალვა თავზარაშვილი.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია. გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.